

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 44/05-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. augusta 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya prerokoval sťažnosť L. Š., B., zastúpenej advokátkou Mgr. E. B., B., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 32 Ro 1583/01, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 32 Ro 1583/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 32 Ro 1583/01 konať bez zbytočných prietáhov.

3. L. Š. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á uhradiť trovy právneho zastúpenia L. Š. 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet advokátky Mgr. E. B.

5. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky trovy právneho zastúpenia L. Š. v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

6. Sťažnosti L. Š. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2004 doručená sťažnosť L. Š., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. E. B., B., doplnená podaním právnej zástupkyne doručeným ústavnému súdu 2. mája 2005, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 32 Ro 1583/01.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 44/05-10 zo 16. februára 2005 ustanovil sťažovateľke za právnu zástupkyňu v konaní pred ústavným súdom advokátku Mgr. E. B., B., a uznesením č. k. III. ÚS 44/05-24 z 11. mája 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Predsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá jej bola doručená 27. júna 2005, vyjadrila, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 6. júla 2005 oznámila, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že 26. apríla 2001 podala na okresnom súde žalobu o náhradu škody - návrh na vydanie platobného rozkazu – v sume 49 030 Sk s prílohami vrátane znaleckého posudku. Škoda, ktorej náhradu si sťažovateľka v súdnom konaní uplatňuje, vznikla vytopením sťažovateľkinho bytu stavebníkmi, ktorí realizovali výstavbu bytovej jednotky nad jej bytom, ktorý má vo výlučnom vlastníctve.

V čase podania žaloby bol byt sťažovateľky vytopený dvakrát. Následne bol byt opätovne vytopený, sťažovateľka však o túto skutočnosť nerozšírila svoju žalobu z toho dôvodu, že pri zisťovaní stavu konania na okresnom súde jej bolo oznámené, že spis sa stratil. Sťažovateľka podala 26. novembra 2004 a 25. januára 2005 sťažnosť na prierahy v predmetnom konaní. Okresný súd zistil v konaní prierahy, za ktoré sa sťažovateľke ospravedlnil.

Právna zástupkyňa sťažovateľky nahliadnutím do spisu 27. apríla 2005 zistila, že okresný súd uznesením z 21. apríla 2005 priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom uvedené uznesenie jej nebolo ku dňu doplnenia sťažnosti ústavnému súdu právnou zástupkyňou sťažovateľky doručené.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľka vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní sp. zn. 32 Ro 1583/01 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietáhov. Zároveň sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 100 000 Sk.

Ústavný súd výzvou z 20. júna 2005 požiadal predsedníčku okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadrila k sťažnosti sťažovateľky. Predsedníčka okresného súdu vo svojej odpovedi sp. zn. Spr. 3066/05 z 29. júna 2005 uviedla, že od podania návrhu do decembra 2004 zistila v danej veci prietahy v konaní zavinené okresným súdom. Okresný súd rozhodol vo veci vydaním platobného rozkazu 23. mája 2005, ktorý však z dôvodu odporu podaného odporcami 9. júna 2005 nenadobudol právoplatnosť, pričom konanie bude ďalej pokračovať.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, stanoviska predsedníčky okresného súdu a najmä podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 32 Ro 1583/01 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 26. apríla 2001 návrh na vydanie platobného rozkazu vo veci náhrady škody v sume 49 030 Sk proti odporcom s príslušnými prílohami, ako aj žiadosťou o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd vydal 15. decembra 2004 pokyn na doručenie výzvy sťažovateľke, aby v určenej lehote vyplnila a doručila súdu tlačivá potrebné na rozhodnutie o oslobodení od súdnych poplatkov. Sťažovateľka vo vyjadrení adresovanom predsedníčke okresného súdu, doručenom 18. apríla 2005 pripojila opätovne požadované písomnosti potrebné na rozhodnutie o oslobodení od súdnych poplatkov.

Okresný súd uznesením č. k. 32 Ro 1583/01-36 z 21. apríla 2005 priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 25. apríla 2005 sťažovateľka nahliadla v uvedený deň do posudzovaného spisu. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 27. apríla 2005 právna zástupkyňa sťažovateľky nahliadla v uvedený deň do posudzovaného spisu.

Okresný súd vydal 9. mája 2005 pokyn na doručenie výzvy sťažovateľke, aby v určenej lehote uviedla požadované skutočnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu vyjadrenie v zmysle uvedenej výzvy 17. mája 2005.

Okresný súd platobným rozkazom č. k. 32 Ro 1583/01-46 z 23. mája 2005 uložil odporcom uhradiť určenú sumu. Podľa úradného záznamu okresného súdu zo 6. júna 2005 odporca v 1. rade nahliadol v uvedený deň do posudzovaného spisu a požiadal o vyhotovenie fotokópií z predmetného spisu.

Právna zástupkyňa odporcov doručila okresnému súdu 9. júna 2005 odpor proti platobnému rozkazu č. k. 32 Ro 1583/01-46 z 23. mája 2005 s prílohami. Záznamom okresného súdu (č. 1. 58 spisu) s dátumom pečiatky okresného súdu z 22. júna 2005 posudzovaný spis končí.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 26/95, I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99 a ďalšie).

V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 59/03), pričom uvedený účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná (rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (rozhodnutie III. ÚS 127/03).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke predmet posudzovanej veci – návrh na vydanie platobného rozkazu v súvislosti s náhradou škody ako občianskoprávny spor patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva s rozsiahlou judikatúrou v tejto oblasti.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil z posudzovaného spisu žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľka prispela k priet'ahom v danom konaní, naopak, sťažnosťami na priet'ahy v konaní z 26. novembra 2004

a 25. januára 2005 sťažovateľka dala najavo svoju nespokojnosť s rýchlosťou priebehu posudzovaného konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd podrobným preštudovaním posudzovaného spisu zistil, že okresný súd nevykonal žiadny úkon v predmetnej veci od 26. apríla 2001 do 15. decembra 2004, čím vznikli zbytočné prietahy v danom konaní v dĺžke 43,5 mesiacov.

Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení sp. zn. Spr. 3066/05 z 29. júna 2005 uviedla, že od podania návrhu do decembra 2004 zistila v danej veci prietahy v konaní zavinené okresným súdom. Okresný súd rozhodol vo veci vydaním platobného rozkazu 23. mája 2005, ktorý však z dôvodu odporu podaného odporcami 9. júna 2005 nenadobudol právoplatnosť, pričom konanie bude ďalej pokračovať.

Základné právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynule smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 40/97).

Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, tak ako jej ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Z uvedeného dôvodu ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu konať v posudzovanej veci bez zbytočných prietáhov.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.“

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti žiadala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk. Ústavný súd s prihliadnutím na dĺžku zbytočných prietáhov v činnosti okresného súdu v posudzovanom konaní a okolnosť, že okresný súd od podania návrhu na začatie konania bol nečinný viac ako 43 mesiacov, priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk aj s prihliadnutím na skutočnosť, že nerozhodnutie okresného súdu v danej veci vníma sťažovateľka zvlášť nepriaznivo vzhľadom na pokročilý vek a nepriaznivý zdravotný stav.

Pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, preto ústavný súd žiadosti sťažovateľky o primerané finančné zadosťučinenie vo zvyšnej časti nevyhovel a priznanú sumu považoval za primeranú aj s prihliadnutím na dĺžku zbytočných prietáhov v posudzovanom konaní a intenzitu zásahu do základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj celkovú dĺžku predmetného konania.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý v odôvodnených prípadoch umožňuje ústavnému súdu podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky bolo porušené, a teda mala vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli zrealizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk. Za tretí úkon právnej služby – porada s klientkou 19. apríla 2005 ústavný súd nepriznal odmenu, pretože porada s klientom je zahrnutá v prvom úkone – prevzatie a príprava právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom (napr. rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 26/03).

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 5 302 Sk, ktorú Kancelária ústavného súdu uhradí právnej zástupkyňi sťažovateľky. Okresný súd je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľky Kancelárii ústavného súdu, a to v súlade so zásadou primeranosti a zodpovednosti za výsledok v konaní.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2005